

YLÖS HELVETISTÄ

KIRJ. KONRAD LEHTIMÄKI.

Oli parhaillaan vuoden suurin sotajoukkojen katselmus.

Pienellä kummulla kentän yläpäässä seisoi esikuntaupseerien loistoautojen parvi ja siitä pisti esiin ylipäällikön auto teräsharmaana, solakkana— aivankuin laukaisuvalmis, jättiläismäinen torpedo, joka ahnaasti kuroittaa terävän kärkensä vihollislaivaa kohden... Ja tämän editse marssi sotajoukkojen loppumaton kulkue—kun kohiseva, vastustamaton virta...

Mutta laajan kentän keskellä seisoi suunnattoman nelioön järjestyneenä kolmesataa sotilaslentokonetta. Ja näiden takana kaksikymmentä tavattoman suurta, oudonkokoista konetta, jotka muistuttivat joitakin sadun hirviöitä— siinä seisovat äskettäin keksityt, mailman nopeimmat lentokoneet.

Tämän rivin toisessa päässä, äärimmäisen koneen vieressä seisoi niiden keksijä, sotilasinženööri Marcus, joka kaksi viikkoa takaperin oli nimetty lento-osaston harjoituspäälliköksi; häntä pidettiin myöskin valtakunnan taitavimpana ja rohkeimpana ilmailijana.

Hän oli vasta kolmenkymmenvuotias, solakka ja jäntevävaltainen; kulmikkaat, terävät kasvat olivat enemmän rumat kuin kauniit, mutta niissä kuvastui sellainen tarmo, päättäväisyys ja voima, ettei niitä, kerran nähtyään voinut unohtaa. Hänen siileksi ajellut, jäntevät kasvonsa näyttivät nytkin kylmiltä ja sultuilta katsolessaan ohivieräviä ihmisten ja koneiden virtaa.

Marcukseen katse vilkahti hiukan, nähdessään kaartinjoukkojen hiskavärisine pukuineen lähenevän. Nämä joukot oli asetettu uudella tavalla; joka toisella miehellä oli pieni, miltei leikkikappinetta muistuttava kuularuisku, toisella kevyt kilpi ja pieni lauku patruunavälineen— ja kompanian jälessä tuli panssaroitu ampujatarve-auto, josta pisti esiin pieni konekytkki. Jokaisen pataljoonan jälessä jyräsi kokonainen jono panssarivaunuja konekytkkeineen, suurempine kuularuiskuneen ja ampujatarveineen. Välillä marssi taas kivääreillä aseistettua jalkaväkeä, sitten sapööriautoja kummallisine koneineen— ja taas ampujatarveautoja, sairasautoja, ruokatavara- ja muita kuormastoautoja loppumattomasti; tuli kolmipyöräisiä moottoripyöriä, joissa oli pieni konekytkki tai kuularuisku; sitten tiedustelijat ja lähetit tavallilla moottoripyörillä, autoilla ja ratsuilla.

Marcusta alkoi väyättää tuo lakkamaton moottorien ja pyörien jyrinä; hän alkoi katsella toisaalle; kaukana kentän laidalla näytti ylipäällikkö liikkumattomana tarkastavan ohimarsuvia kiikarillaan.

Marcus katsaiti vierustoverinsa Antoniuksen kasvoihin ja hämmästytti: tämäkin katsoi kunnalle, mutta hänen silmänsä, kalpeilla kasvoillaan oli niin kylmiä, pelottava ilme, ettei Marcus ollut koskaan nähnyt ystävänsä sellaisena.

— Antonius, mikä sinun on? — kysyi hän hiljaa. Puhuteltu näytti hiukan hätkähtävän, aivankuin olisi herännyt unesta; hän käännähti ja sanoi väkiväisesti hymyillen:

—Ei mikään, miksi niin luulet?

Marcuksen tuli paha olla: noissa kasvoissa kuvastui jokin salainen tuska; hänen suuret, mustat silmänsä

näyttivät vajonneen entistäänkin syvemmälle, ohimoilla näytti tukka entistä harmaammalta— ja hän oli vasta 35-vuotias!

— Minusta vain tuntui... ja sinähän olet laihunutkin viimeaikoina!— sanoi Marcus.

— Olenko? En kai ole oikein terve...

Marcus muisti taas, että Antoniuksen molemmat veljet oli viime mailmansodan jälkeen ammuttu sotaa vastustavaan salaliittoon kuulumisesta. Kun Marcus taas muisti, että hänen omiensa oli samaan aikaan surmattu kadulla, tunsi hän karvaasta katkeruutta ja hänen mieleensä lensi epämielinen aavistus, että veljensä tähden Antoniuksin kärsi...

Hänen ajatuksensa keskeytyivät, sillä tuulispäänä syöksyi kevyt tykistö lujissa autoissa lähenivät siellä 30—35 cm haubitsit ja kenttätykit. Kallioiksi kovetettu kenttä vapisi niiden alla, ja Marcuksesta tuntui ikäänkuin muinaisaajan hirviöt olisivat siinä rasakaasti ahkyen ja huohottaen kömpineet ohitse. Mutta vielä valtavapella hämötti kentän toisella puolella rivi 40—50 cm mörssäreitä— niinkuin siellä olisi istunut parvi jurakauden jättiläislojkoja— mustat, ammottavat kidat kohotettuna tavasta kohti kuin uhkaavaan irvistykseen...

Raskaan tykistön jälkeen lähenei vuoristoväki. Ensin tuli joukko ratsastajia, satulassa nuo pienet kuularuiskut; sitten toisia, joilla varashevosen selässä oli keveitä konekytkkejä, jalustoja ja kilpiä; senjälkeen ampujatarveosastot, sitten jalkaväkeä... Marcusta alkoi taas kyllästyttää; hän tarttui kiikariinsa ja ojensi sen kaupunkia kohden.

Nyt hän vasta huomasi, että miltei kaikki kentänpuoleiset parvekkeet olivat väkeä täynnä. Eniten näkyi naisten vaaleita pukuja, ja monet vilkuttivat innokkaasti nenäilinojaan... Ensin hän ei käsittänyt, mutta sitten hän yhtäkkiä ymmärsi— neidän ovat täälläolevien morsiamia tai nuoria rouvia, jotka tahtovat näin ilmaista, että he nytkin ajattelevat vain rakastettujaan... Tosin eivät nämä voi vastata, mutta lienee ainakin sulosta nähdä niiden valkoinen liehuvaan...

Marcus tunsi rinnassaan sen oudon, selittämättömän kaipauksen; jospa hänkin, Aurelia, liehuttaisi jossakin valkeata liinaa, katselisi omituisilla silmillään kun hän kohoaa ilmaan...

Ei— mitäpä Aurelia minua ketelsisi!— ajatteli Marcus katkerana.

Ja sama epätietoisuus, joka monta viikkoa oli häntä kiduttanut, alkoi taas kalvaa rinnassa. Hän muisti yksityiskohtia myöten ne muutamat kohtaukset, jotka hänellä oli ollut työssänsä, punnitsi mielestään hänen sanojaan, silmäyksinään... Miten hän kerrankin...

Jospa hän sittenkin... ehkä hän nytkin on tuolla väkijoukossa...

— Mitä sinä niin onnellisena katselit...? kuuli hän äkkiä Antoniuksen äänen.

Marcus äpsähti kuin yllätetty pahantekijä, mutta nähdessään toverinsa veljellisen katseen, änkytti hän hiukan punastuen:

— Katsois veli... ajattelin sitä sa-

maa asiaa, josta sinulle toissailtana puhuin...

Antonius katsoi häntä hetken, ja sanoi sitten miltei surumielisesti:

— Älä vain veli, luota liiaksi onneen... Koeta ajatella myöskin pettymystä— sitten on helpompi, jos... jos se sattuisi tulemaan...

II.

Äkkiä kuului vihlova vihellys— ja kolmesataa moottoria alkoi yhtä aikaa surista, kolmesataa ilmailijaa tarttui ohjauslaitteeseen...

Kajahti terävä kiväärinlaukaus— ja aivankuin sitä säikähtänyt lintu-parvi, kohosi kolmesataa konetta valtavana, tiheänä parvena ilmaan. Vasta siellä korkealla ne silmää hivelevän säännöllisesti järjestyivät yhteen ainoaan ympyrään, joka alkoi hurjasti vonkuen pyöriä kentän kohdalla— aivankuin mailman suurin vauhritatas...

Mutta tätä mahtavaa näkyä ei tällä hetkellä katsottu. Katsojain joukko, paikoillaan seisovat sotajoukot, esikuntaupseerit, ylipäällikkö— kaikki tuijottivat henkeä pidättäen noita oudonkokoisia koneita, jotka nyt ensikerran lähtivät lentoon julkisesti...

Marcus tunsi myöskin omituisia jännityksiä, odottaessaan koneensa vieressä— sillä hänen piti lähteä etumaisena.

Kajahti terävä kiväärinlaukaus; hän hypähti nopeasti paikalleensa, sanoi jotain apulaiselleen ja pani moottorit käymään.

Kone alkoi ankarasti täristä, surina oli ihan korvia särkeä; mutta kun hän väänsi äänensammuttajat paikoilleen, vaimeni se omitujaksi humnaksi— ja sitten hän lisäsi moottoreihin täyden vauhdin...

Kun lähtölaukaus oli pamahtanut, kuului tuhansista kurkuista ihastuksen ja hämmästyksen huuto— sillä niinkuin suunnattoman suuri, ammuttu projektiili syöksähti ilmaan enimmäisen kone; sitä seurasi kolmenkymmenen sekunnin kuluttua toinen, kolmas; aina kolmenkymmenen sekunnin kuluttua uusi— aivankuin ihmisjärjelle käsittämätön jättiläismörssäsi o-lisi niitä nopeasti sylkenyt kidastaan. Ja viimeiset kaksi oli sidottu yhteen rinnakkain— se näkyi vielä kummallisemmalla!

Huuto oli ehtinyt jo hiukan vaimenta. Mutta silloin saapui ensimmäinen lentäjä tuon mahtavan, vihasti pyörivän ympyrän ulkolaidalle— ja lukemattomat ylöspäin kohotetut kasvot kalpenivat oudosta hurmauksesta, huuto kiihtyi, se muuttui puolittain kauhuhuudoksi; epäselvästi erotti sen joukosta muutamia naisten kirkaimia:— Kauheata!
— Jumala auttakoon häntä!
— Tuon on hirveä!

Kun Marcus päästi propellit pyörimään ja kone syöksyi viistoon ylöspäin, valtasi hänet omituinen riemun ja voiman tunne. Hän ohjasi yhä jyrkemmin ylöspäin, ja hänen koneensa kohosi miltei kohtisuoraan! Hän antoi sen nousta vieläkin noin viisisataa metriä— ja sitten...

Kylmät väreet syöksivät hänen ruumiinsa lävitse, kun hän ensin antoi koneen pudota miltei keuhkojensa alapäin, sitten vähitellen viistompaan ja vihdoon äkkiä vaakasuoraan eteenpäin. Tällä tempulla saavutti hän heti tavattoman vauhdin. Samalla hän aukasi erään latteen, joka lisäsi vauhtia vaakasuoraan lentäessä, ja hetken kuluttua näytti natori korkeasta, neljänsadan kilometrin tuntinopeutta.

Lentäessään toisten ohii hän vasta oikein huomasi, miten hirveä hänen vauhtinsa oli. Hänen koneestaan kuului vain villitty humina, mutta ilma ulvoi ja vonkui— niinkuin hänen ympärillään olisi lennellyt lukematon parvi näkymättömiä, uluvia pahojakenkiä...

Marcus oli kuulevinaan jotain muutakin. Hän ei ensin käsittänyt, mutta se alkoi kuulua kovemmin, ja vilkaistuaan alas näki hän jotain epämielisiä, värisäviä niinkuin paikallaan tanssivia lumihuhtaleitä...

—Ahaa! Ne ovat vilkkuvia nenäilinoja— väkijoukot huutavat— ne huutavat hänelle. Oo— hän olisi tahtonut lentää vielä hurjemmin!

Mutta kyllä hän kiitikin!— Kun myrskyllinnut variaten ympärillä kiersivät hänen koneensa vanhojen ympärillä. Ja kolmannen kierroksen jälkeen alkoi Marcus suunnitelman mukaisesti kohota ylöspäin...

Armeijan ylipäällikkö käännähti ilmailuosaston päällikön puoleen ja kuiskasi jännittyneenä:

— No kenraali, saavutamme me tänään korkeuslento-ennätyksen?

—Toivon parasta, teidän ylhäisyytenne! Ilma on kaunis, ja hän on sen miltei varmasti luvannut... No peusenäytys nyt on kiistämättä meillä!

Ylipäällikkö hierasi tyytyväisenä käsiään ja sanoi armolaisesti:

— Se on hyvä! Jos nyt vielä samana päivänä tulisi korkeusennäytys, niin minä kyllä tulen teidät muistamaan... Se tulee olemaan kirpeä uutinen naapurimaassamme, joka jo liian kauan on tässä suhteessa kulkenut etunenässä!

— Niin teidän ylhäisyytenne, — lausui kenraali kumartaen. — Tulen olemaan sangen kiitollinen, teidän ylhäisyytenne...

Ylipäällikkö kohotti taas kiikarinsa ja sanoi hetken kuluttua iloisesti:

— Hän on todellakin sangen korkealla...

Niinkuin oudonkokoinen, ylpeä lintu kohoaa yksinäinen lentokone yhä ylemmäksi, muuttuu kierros kirokseksi yhä pienemmäksi... Nyt näkyy se sinistä taivasta vasten vain pienenä pilkkuna... Mutta se ei tyydy, ei taukoa— se kohoaa yhä... Toisinaan se katoaa katselijoiden näkyvästä, niinkuin sineeton varjo; taas näkyy, taas katoaa— niinkuin varjo...

III.

Marcus nousi ensin viistoon mahdollisimman suoraan ylöspäin, sitten vastakkaiseen suuntaan—vasta sitten alkoi hän kohota kierrellen.

Nyt kun ei ohjaaminen enää vaatinut sellaista äärimmäistä huomiota, katsoi hän alas huimaavaan syvyyteen.

Kaikki oli muuttunut epämääräiseksi, vähäpätöiseksi. Kenttä oli vain pieni ruskea laiska, jossa ei joukkoja enää erottanut; vain vaivoin näkyi toisella laidalla muurahaisen kokoisten panssariautojen rivi, joka hiljaa mateli eteenpäin. Kentän toisella laidalla hämötti jokin pitkulainen, himmeä täplä, jonka hyvällä tahdolla voi selittää katsojajoukoksi. Ja lentokoneet hänen alapuolellaan näyttivät hyönteisiltä, suurilta sudenkorennoilta, jotka parveilevat lammikkojen kohdalla...

Yhä korkeammalle kohoaa Marcus— ja hurja riemu täyttää hänen rintansa. Hän on nuori ja voimakas, hän on keksinyt tämän hurmaavan koneen, joka nousee nopeana kuin ajatus. Hänellä on mukanaan tar-